

Német Klaudió

∴ Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelem BSc, I. évfolyam
∴ jules9813@gmail.com

A REFORMÁCIÓ TÁRGYAI MINT A DÉLVIDÉK/ VAJDASÁG VALLÁSI MOZGALMAINAK REPREZENTÁNSAI

A reformáció Topolyán című kiállítás margójára

*The objects of Reformation as the representatives of religious
movements in Vojvodina*

On the margins of the exhibition titled Reformation in Topolya

Reprezentativni objekti Reformacije u Vojvodini

Na margini izložbe Reformacija u Bačkoj Topoli

„Itt állok, másként nem tehetek” – hangzott el az azóta sokat emlegetett mondat Luther Márton részéről az 1521. április 18-ai wormsai birodalmi gyűlésen. A történet jól ismert: Luther Mártont ekkor vonják másodszer felelősségre az 1517-ben kitűzött 95 tételért, amelyekben a katolikus egyházat bírálja. Az év elején a pápa kiátkozta a katolikus egyházból. Bölcs Frigyes választófejedelem javaslatára ő meg sem jelent a tárgyaláson. A világiak bíróságára azonban már muszáj volt elmennie. Talán épp ezért is hangzott el a fenti bevezető mondat, ami a topolyai múzeum kiállításának az alcíme is volt egyben. (A főcíme: R500) A tárlat képet kívánt adni a vajdasági reformáció történetéről. Tizenkét településről (Verbász, Bácskossuthfalva, Bácsfeketehegy, Szabadka, Pacsér, Bajsa, Torontálvásárhely, Nagybecskerek, Kúla, Maradék, Újvidék és Pancsova) származó, összesen 126 tárgyat tett közszemlére a múzeum. Több közülük a török által elnéptelenedett területekre újratelepített lakosság idejéből való vagy még régebbi volt. Visszatérő elemei a kiállításnak a családi bibliák, énekeskönyvek, családi és házasságkötési fényképek, keresztlőtálok és kancsók, különféle okiratok, anyakönyvi kivonatok. Különlegessége a kiállításnak, hogy a legtöbb protestáns település esetében megjelent egy olyan személy, akinek köszönhetően megalakulhatott a helyi felekezet – sok esetben az egyén kitartásának és makacosságának köszönhetően. Így kaphatott a látogató átfogó képet a vajdasági – református és evangélikus – protestantizmus történetéről. A kiállítás teljességéhez hozzájárult még a bibliakiállítás is, amely a csantavéri Bibliamúzeum anyagából állt össze.

Kulcsszavak: reformáció, kiállítás, Topolya, Vajdaság, helytörténet, egyháztörténet

SZABADKA

A kiállítás első állomása a vajdasági protestantizmus egyik legészakibb települése, Szabadka. Két csoportja is megjelent itt a követőinek: az ágostai evangélikus hitvallású és a református hívők. Mindkét keresztyén ágazatnak volt egy kiemelkedő személyisége. Az előbbie Korossy Emil, akinek az evangélikusok sokat köszönhetnek. Az ő kezdeményezésére indult meg a gyűjtés templomépítés céljából. A templomra összegyűlt ugyan a pénz, az oltárra azonban már nem futotta, így azt a lelkipásztor saját maga, a lombfűrész segítségével alkotta meg. A kiállítás méltó emléket állít ennek, akár csak a családi tárgyaknak és a különféle, szertartási kellékeknek (kelyhek, bibliák, a tiszteletes palástja stb.). Itt látható Korossy Emil és a felesége portréja is. A feleség jelenléte nem véletlen, hiszen az ő kezdeményezésére alakult meg 1897-ben a Szabadkai Evangélikus Nőegylet 65 taggal.

A szabadkai reformátusok kezdetben leggyakrabban Sáróy Szabó László tímármester magánházában tartották összejöveteleiket. 1863. június 14-én Simon József református vallású nőtlen ifjú aztán végrendeletében 40 osztrák forintot adományozott a megalakítandó református egyház javára, egyben meghagyta testvéreinek, hogy halála után őt Szilády Áron kiskunhalasi református lelkész temesse el református szertartás szerint. Kívánságát teljesítve 1863. június 18-án helyezték örök nyugalomra a Bajai úti sírkertben. A temetése utáni napon Sáróy Szabó László elsőszülött leányát keresztelte meg Szilády Áron Szabadkán ugyancsak a református szertartás szerint. Az örömapa 10 osztrák forintot adományozott a megalakítandó református egyház javára. A szolgálattelvő lelkipásztor a stóladíjat is a létesítendő egyházközség javára adományozta. Ez volt az első olyan három adomány a református egyháznak, amely fel lett jegyezve. A többi között ezután hívta meg Simon János (nemesi rangjának megszerzése után: Simony János) és testvére állandó lelkésznek Szilády Áront Szabadkára. Simony János családi fényképe, amelyen több generáció is szerepel, a kiállításon is megtalálható volt.

BAJSA

A bajsai evangélikusok története a leghosszabb, több mint háromszáz éves. II. József türelmi rendeletéig (1781) csak titokban gyakorolták vallásukat a hívők. 1823. május 3-án helyezték el a mai evangélikus templom alapkövét, és ekkor szentelték fel az új parókia épületét is. A templom felszentelésére 1847. szeptember 19-én, a Szentháromság ünnepe utáni 16. vasárnapon került sor. Az egyházközség két iskolát is működtetett, s a ké-

sőbbiekben új acélharangot és új parókiát is kapott. A második világháborút követő államosítás a bajsaiakat is érintette. 17 hold földet vettek el tőlük. 1988/89-ben egy új parókiára volt szükségük. Bajsa lakói a kiállításnak kölcsönöztek több protestáns bibliát, szertartási kelléket, valamint egy széket és egy asztalt a lelkészi hivatalból.

PACSÉR

A kunok kirajzásával a Nagykunságból – Kisújszállásról – 1785-ben újratelepült Pacsér puszta. Több mint 200 kun család érkezett ide. A kunok ízig-vérig református felekezetűnek vallják magukat, így nem véletlen, hogy Pacsér a térség egyik olyan települése, ahol a protestáns vallásúak közül nagy többségben vannak a reformátusok. Lelkészt, harangot, tanítót egyaránt hoztak magukkal az idetelepülők, s templomot és iskolát is építettek. Jelenlegi templomukat 1833 és 1835 között emelték, s azóta többször is felújították. A gyülekezet 2001. február 1-je óta működteti a Cseteme játszótérházat, ahol 3–5 éves gyermekek keresztyén oktatása és nevelése folyik napi rendszerességgel. Hagyományossá vált a településen a csigatészta készítése. A kiállítás anyagához tartozik egy telepítés előtről, Kisújszállásról származó kolomp, egy házasságkötésről készült fénykép, régi kézimunka (hímzés), valamint több régebbi tárgy (1907-ben kiadott biblia, magyar nyelvű énekeskönyv stb.).

BÁCSKOSSUTHFALVA

1786-ban települt újra a falu. Karcagból, Jászkisérről és Kunmadarasról 334 család érkezett ide. A település az Ómorovicza név valamely változatát viselte majdnem kétszáz éven át. A lakosság 1787-ben épített egy kezdetleges templomot sárból, majd idővel 1815-ben egy újat téglából. A különossége az, hogy az 1815-ben épült tornyot meghagyták, a templom többi részét pedig lebontották, és 1822-ben kibővítették a hajót a jelenleg is látható formájára, hozzáragasztva a megtartott toronyhoz. A településen 3 évvel később jelentek meg a katolikusok, majd nem sokkal később az izraeliták is. A kiállítási anyaghoz tartozik az egyik legkiemelkedőbb bácskossuthfalvai tiszteletesnek, Herczeg Ferencnek a portréja. A lelkipásztor 1849-ben, a „szaladás napján” végig a faluban maradt, amíg a felmentő sereg meg nem érkezett. Megtalálható volt a kiállításon ezenkívül a bukovinai székelyek által itt hagyott faláda, egy díszes terítő, egy Dévay Lajos eszperéről készült fénykép, különféle bizonylatokkal, okiratokkal együtt.

BÁCSFEKETEHEGY

A bácsfeketehegyi reformátusok ősei 1785-ben települtek erre a vidékre Kunhegyesről. Azt pontosan nem tudni, hogy mikor alakult meg az egyházközségük, de az első anyakönyvi bejegyzés 1785. május 29-én történt. A kiállítás emléket állít a Délvidék első református püspökének, Ágoston Sándornak. A többi között neki köszönheti a közösség azt, hogy nem volt vérengzés 1944/45-ben, továbbá hogy árvaház létesült, ezenkívül több más olyan cselekedete is volt Ágoston püspök úrnak, ami feledhetetlen maradt a feketicsi református közösség számára. A kiállítási anyaghoz tartozik egy fénykép, amelyen a harang búcsúztatása látható, mielőtt az I. világháborúban beolvasztották volna ágyúnak, valamint több egyházi és magántárgy, például egy 1713-ból származó kunhegyesi kehely vagy egy kunhímzéses párna.

Az evangélikusok később jelentek meg a településen, hiszen a reformációnak ezt az ágát inkább a német ajkúak követték, mintsem a magyarok. Az 1800-as évek elején, a szomszédos Szeghegyen engedélyt kaptak templomuk fölépítésére. A német lakosok azonban Feketicésre is be akarták tenni a lábukat, de a feketicsiek rendre elutasították őket. Később aztán, 1820-ban egy állítólagos megvesztegetés folytán, bő 50 éves intervallumban (1819 és 1873 között) 286 német család települt be a kis faluba. Ettől számíthatjuk a protestantizmus ezen ágának a virágzását a településen. 1830-ban imaházat építettek, majd 1903. június 1-jén ünnepélyes keretek között elhelyezték a templom alapkövét az ekkor már 1826 tagot számláló vallási közösség nagy örömeire. A harang beöntése és az államosítás ezt a közösséget is elérte, s emiatt a hívők több mint 60 évre elvesztették a templomukat. 2008-ban felújították és felszentelték a templomot, majd 2011-től megindult benne a rendszeres istentisztelet.

TORONTÁLVÁSÁRHELY

Őseik 1794-ben kezdtek érkezni Makóról, Gyomáról, Szentestről és Hódmezővásárhelyről. Az új magyar közösség tagjai mind reformátusok voltak. 1799-ben költözött a faluba a gyülekezet első lelkésze, Tarr János, s egyházközséggé szervezte a magyar református közösséget. 1804-ben megépült a gyülekezet és egyben a település első temploma is, téglából és vályogból, nádfödéllel, de 1830-ban a tűz martalékává vált. 1838-ban emelték az új templomot. A százéves jubileuma alkalmából teljesen felújították, s villanyárammal látták el. 1919-ben 93 darab orgonasípot lefoglaltak hadi célokra, s csak 1938-ban állította helyre a hangszeret Pfeifer Attila orgona-

készítő mester. A kezdetektől fogva napjainkig 18 lelkipásztora volt a gyülekezetnek, köztük id. Gacsal János, aki 1879-től 1922-ig itt szolgált. Negyvenhárom évi szolgálat után az új államhatalom kiutasította az országból. Utódja, aki egyben a veje is volt, Gachal János lett, aki 1922-től 1944-ig látta el a lelkészi teendőket. A kiállítás emléket állít nekik, több kiállítási tárgy is hozzájuk kötődik (lelkészképesítő oklevél, Gachal János palástja, Gachal személyi igazolványa, a tiszteletes versei és egyéb tárgyak).

NAGYBECSKEREK

Hála a kegyúri jognak¹, Nagybecskereken még a török időkben megjelent a református irányzat Suraklini Petrovics Péter közvetítésével. Az állítások szerint a 16., illetve a 17. században szervezte meg az egyházközséget, de erre nincs bizonyíték. A 19. század elején alakultak ki a feltételek a nagybecskereki református és evangélikus gyülekezet újbóli együttes megalakulására, „nagybecskereki protestáns egyesült eklézsia” néven. Közös volt az iskolájuk is, de mint mindennek, ezeknek a szép időknek is végük szakadt egyszer. A 19. század derekán különvált a két egyház. A kiállítás része két füzet Szalay József ref. tiszteletes adománygyűjtő útjáról, a keresztyén nőegylet pecsétje és jegyzőkönyve, valamint egy folyóirat és vallási eszközök. A nagybecskereki kiállításhoz tartozik egy pedáklaviatúra orgonasípokkal együtt, ami egy orgonakészítő műhely tulajdona.

VERBÁSZ

II. József idejében bevándorló protestáns telepések alapították az Óverbász melletti Neu-Werbasst is. Ebben az időszakban 252 protestáns család élt a városban. A protestáns összefogás itt is megmutatta jótékony hatását. Mivel a közösségnek nem volt papja, az evangélikus lelkész viselt rá gondot. Óverbászon 1910-ben a 4853 lakosból 615 magyar, 1837 német, 1813 szerb volt. Ebből 563 római katolikus, 563 görögkatolikus, 1497 evangélikus, 1783 görögkeleti, ortodox vallású. Újverbászon 1910-ben a 6924 lakosból 1361 a magyar, 5171 a német és 150 a szerb. Ebből 1216 római katolikus, 1424 református és 3711 evangélikus. A két világháború között Verbászon akkora tekintélye volt Luthernek, hogy életnagyságú szobrot állítottak neki. Manapság az istentisztelet három nyelven folyik: magyarul, szerbül és németül. A német ajkú lakosság megcsappanása után a magyarokra hárul a feladat, hogy szervezzék az egyházközséget.

---

¹ „Akié a föld, azé a vallás” – középkori szokás, miszerint a földet birtokló nemes dönti el, hogy a kereszténység mely irányzatát követi.

A reformátusok külön története 1786 végén kezdődött. Ekkor érkezett meg az első református lelkész Baranyai Buzás János személyében. Őt Kármán Pál követte. Az ő idejében épült fel a klasszicista stílusú református templom 1824 októberében, 360 ülőhellyel. 1840-ben készült el a szószék és a karzat, 1842-ben pedig megszólalt először az orgona. A református és az evangélikus templom előtt is egy-egy szobor állt, Kálvin Jánosé és Luther Mártoné. 1944-ben 9 protestáns lelkésze volt Verbásznak, de október folyamán már valamennyien elhagyták a várost. 1945-ben egyedül Röhrig G. Gyula tért vissza. Egy érdekes történet is kapcsolódik a verbászi reformátusokhoz. Mivel a hívők száma alaposan megcsappant, a kommunista hatalom 1978 után elrendelte a templom felrobbantását. Egy izraelita mérnök mentette meg a pusztulástól. A kiállítás verbászi anyaga változatos, a többi között tartalmaz énekszám-táblát, vallási feliratot, egy festményt egy ismeretlen verbászi lelkésztől, valamint kiadványokat és folyóiratokat.

ÚJVIDÉK

Újvidék olyan, mint Vajdaság is. Több nemzetiség, több kultúra és még több felekezet él ebben a városban. A reformátusokról szóló első információ 1803-ból származik, s 30 családról ad számot. Kezdetben magánházaknál tartották az istentiszteleteket. 1810-ben már 400 lelket számlált a közösség. Az újvidéki magyarságra jelentős hatást gyakorolt a városba folyamatosan betelepülő református vallású magyarság: felekezetük „teljes autonómiát élvezett”, és a magyarországi református zsinati törvények és szabályozás alapján működött. 1892-ben a városban 1890 református evangélikus élt, ágostai evangélikusnak pedig 2390 személy vallotta magát. 1900-ban 2475-en voltak a reformátusok. Manapság mintegy 2000 főt számlál a felekezet. A kiállítás anyagához tartozik több régi vallási könyv, valamint bizonyos helyreállítási eszközök, amelyeket Gyurik Melinda őrzött meg egy videofelvétellel együtt, amely bemutatja a helyreállítás folyamatát.

PANCSOVA

A pancsovai református egyházközség 1878-ban alakult meg. Eleinte imaházban tartották az istentiszteleteket, 1882-ben pedig egy torony is épült az imaház elé. Első lelkésze Veneciáner Sándor volt, aki Nagyváradról érkezett Pancsovára. Egy legendás történet kapcsolódik a településhez, ugyanis maga Jókai Mór szervezett gyűjtést a református templom munkálataira. Az 1910. évi adatok szerint Pancsován 993 fő reformátusnak, 1979 fő pedig evangélikusnak vallotta magát. A Torontálvásárhelyen is szolgáló Gachal János itt is tiszteletesként szolgált.

MARADÉK

A maradéki református egyházközség 1897. augusztus 24-én alakult meg hivatalosan. Létrejöttének érdekessége, hogy a falu magyar lakosai eredetileg katolikus vallásúak voltak, a templomban viszont a szentmisék csak horvát nyelven folytak, mert a horvát plébános nem beszélte a magyar nyelvet. A hívek ezért az akkori diakovári püspökhöz, Josip Juraj Strossmayerhez fordultak segítségért, de kérésük nem talált meghallgatásra², így a hívek egy része úgy döntött, hogy áttér a református vallásra. Egyes adatok szerint először 30, később pedig 70 család csatlakozott hozzájuk.

1905-ben a reformátusok száma 500-at tett ki, ma már csupán 120-at.

KÚLA

Evangélikus és református keresztyének már az 1900-as évek fordulója előtt is éltek Kúlán, de kezdetben nem volt se templomuk, se imaházuk. A környékbeli egyházközségek lelkészei jártak Kúlára istentiszteletet végezni: az elsőt egy iskolában tartották. 1928. szeptember 28-án házat vásárolnak közösen a reformátusok és az evangélikusok egy hold szántófölddel együtt. Egy-egy haranglábat is állítottak a felekezetek. 1945-ben azonban Kúla város kisajátította ezt a területet, és helyére a néphősöknek állított emlékművet. Kárpótlásul pénzt kaptak a felekezetek, s ebből 5-5 hold földet vehettek. Ugyanígy jártak a központban levő imaházzal is, ezért is kaptak kárpótlást. 1980. november 9-én elkészült a kárpótlásból és a támogatásokból az új imaház. Az egyházközségben rendszeresek az istentiszteletek, ingázó evangélikus és református lelkészek tartják őket, egymást váltva.

BIBLIAKIÁLLÍTÁS

A csantavéri Bibliamúzeum jóvoltából különféle kötésű és nyelvű bibliákat láthattak a kiállítás látogatói. A legrégebbi 1645-ből származik.

ÖSSZEGZÉS

Sok a közös vonás a vajdasági protestáns települések között. Jó példa erre, hogy a harangokat a legtöbb településen hadi ügyek miatt beöntötték. A kiállítás különlegessége, hogy a látogatók nemcsak a tipikusan protestáns

---

² Besnyi Károly témát kutató amatőr történész állítása szerint a beszélgetésen elhangzott az a mondat, hogy „a kutyák előbb fognak ugatni a templomban, mintsem hogy magyar nyelven folyják az istentisztelet”.

többségű településekről származó tárgyakkal ismerkedhettek meg, hanem olyan helységeknek a történetével is, ahol a protestantizmus jelentős volt ugyan, de nem a legjelentősebb felekezetek közé tartozik. Mindegyik egyházközség, ahogyan a délvidéki magyarság is, lakosságcsökkenéssel küszködik. Egyre kevesebb a hívő, az emberek eltűnnek a templomokból, egyre jobban hanyagolják a vallásuk gyakorlását. A kis közösségekre még nehezebb feladat hárul. A reformáció örök, és velünk él, jóllehet mindenki más-ként értelmezi. Lehet modern stílusban is értelmezni, ahogyan Vanyúr Ákos tette. Neki köszönhető a kiállítás sok megkapó grafikai eleme. Dr. Szőke Annának a vajdasági evangélikus és református templomokról készült fotókiállítása pedig hiánypótlónak számít. A kiállítás elérte célját, átfogó képet tudott adni a vajdasági protestantizmusról, s ezt sugallta: reformáció nem volt, nem lesz, hanem a mai napig velünk él, áthatja mindennapjainkat. Több hónapos kutatás előzte meg, egy kisebb csapat dolgozott rajta több neves lelkész, történész, helytörténész segítségével.

R500

„Itt állok, másként nem tehetek...” (Luther Márton)

Vajdaságot átfogó kiállítás a reformáció 500. évfordulója alkalmából

2017. szeptember 11. – 2017. november 9.

Topolya Község Múzeuma

A kiállítás és a katalógus szerkesztője: Gázsó Hargita muzeológus

Projektmenedzser: Vastag Tibor

Grafikai tervező: Szalma Viktória

Látványtervező: Pesti Attila

Szakmai munkatárs: Fekete Annamária, Kucor Tamara

Videó, animáció: Vanyúr Ákos

A kiállítás kísérőszövegeinek szerzői: Beszédes Mária, Csányi Erzsébet, Dolinszky Gábor, Dolinszky Márta, Fekete Annamária, Hallgató Imre, Jelena Zagorac, Mengyán Szofia, Móricz Árpád, Nagy Tibor, Németh Ferenc, Orosz Attila, Ózer Agnes, Utasi Csilla, id. Virág Gábor

Programkoordinátor: Jovanović Andrea

Kivitelezők: TB Asztalosműhely, L'Orgue Orgonakészítő Műhely, Decorline, Počuča, Dielle, Grafoprodukt, Zabos Attila

Külön köszönet a munkában nyújtott segítségükért a következő személyeknek: Dušica Grbić (Matica srpska Könyvtára), Lidija Mustedanagić (Vajdasági Múzeum), Szőke Anna (Kiss Lajos Néprijzi Társaság), Rihard

Hengl (Művelődési Központ, Verbász), Pavle Orbović (Városi Múzeum, Verbász).

Támogatók:

Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztyén Egyház Szerbiában – Vajdaságban, Topolya Község, Magyar Nemzeti Tanács, Sat-Trakt, Em Commerce

*The objects of Reformation as the representatives of religious
movements in Vojvodina*

On the margins of the exhibition titled Reformation in Topolya

“Here I stand; I can do no other” – the famous sentence that Martin Luther said at the Diet of Worms in 18 april 1521. Everybody knows this story, Martin Luther is being held accountable the second time for his 95 anti-church theses. Early that year the pope excommunicated him, but he did not show up there, listening to the advice of Frederick the Wise. But he had to attend the secular courts trial. Maybe this is the reason behind the sentence above. The exhibition presented by The Museum of Bačka Topola Municipality bears this sentence as a sub-heading (the main title is R500), trying to present the history of the reformation in Vojvodina.

The museum presents 126 keepsakes from 12 cities (Vrbas, Stara Moravica, Feketić, Subotica, Pačir, Bajša, Debeljača, Zrenjanin, Kula, Maradik, Novi Sad, Pančevo). The peculiarity of many keepsakes – from the territories that the Turks depopulated- in the exhibition is that they are from the time of the resettlement, or older. Every cities recurring elements are family Bibles, hymnals, family and marriage ceremony photos, baptism vessels, and all kind of extracts. The specialty of the exhibition is that in most protestant towns there showed up a person who established the local denomination with stubbornness and tenacity. Thanks to them, the community can get a comprehensive picture in the history of Vojvodinas Protestantism, which was mostly Lutheran and Calvinist. The completeness of the exhibition is granted by a Bible-exhibition presented by the Bible museum of Čantavir.

Key words: Reformation, exhibition, Bačka Topola, local history, Church history

Reprezentativni objekti Reformacije u Vojvodini

Na margini izložbe Reformacija u Bačkoj Topoli

„Stojim ovdje i ne mogu drugačije” – rekao je od tad mnoštvo puta citiranu rečenicu Martin Luter 18. aprila 1521. godine na sastanku u Wormsu. Svima je dobro poznata priča: Martin Luter je tada bio drugi put pozvan na odgovornost zbog svojih 95 teza, koje je uputio Katoličkoj crkvi kao kritiku. Na početku te godine, Papa je izopštio Lutera iz crkve, pošto se nije odazvao pozivu crkve ni na nagovor izbornog kneza, Fridriha Mudrog. Ipak, na poziv svetskih sudova morao se odazvati. Možda

je i to bio pravi razlog zašto je izrekao gore navedenu rečenicu. Muzej Opštine Bačke Topole je odabrao ovaj čuveni citat za podnaslov izložbe (glavni naslov je R500), koja prikazuje istoriju vojvođanske Reformacije. Muzej je izložio 126 objekata iz 12 naselja (Vrbas, Stara Moravica, Feketić, Subotica, Pačir, Bajša, Debeljača, Zrenjanin, Kula, Maradik, Novi Sad i Pančevo), koji su prikazani javnosti. Posebnost izložbe je u tome da većina objekata datira još iz vremena naseljavanja ovih područja po završetku turske vladavine. Glavni motivi izložbe su porodične Biblije, pesmarnice, porodične fotografije, pribor za krštenje, razni zvanični dokumenti. Izložba prikazuje i lica, koja su svojim marnim radom pomogli da se oformi i učvrsti Reformatska i Evangelistička crkva u Vojvodini. Izložbu prati i prikaz kolekcije Svetih Pisama iz fonda Muzeja Biblije iz Čantavira.

Ključne reči: Reformacija, izložba, Bačka Topola, Vojvodina, istorijat crkve

Beérkezés időpontja: 2017. 11. 30.

Elfogadás időpontja: 2017. 12. 11.